

Temps era temps:

LA NAVEGACIÓ QUE NO ACABA DE SER

El dijous de la setmana passada va començar la campanya de navegació fluvial d'aquest any. Això vol dir que la resclosa de l'assut de Xerta estarà oberta en hores diurnes i que, en teoria, es podrà navegar des de la desembocadura fins Ascó.

La història més que mil·lenaria d'aquestes comarques està indefugiblement lligada a l'Ebre i la seva navegació. Això era així fins fa segle i mig, quan el riu esdevenia el principal eix de comunicacions entre els pobles riberencs i d'aquests amb la resta del país. Son coneguts, per exemple, entre altres molts esdeveniments, que la conquesta de Tortosa als serrains, el 1149, fou possible perquè els genovesos varen transportar les forces atacans fins les portes de Tortosa per via fluvial; o que el bisbe de Tortosa Adrià d'Utrecht, en ser elegit papa el 1522, es va traslladar desde Navarra, on era, fins Tortosa, navegant pel riu.

L'any 1863 encara el port fluvial de Tortosa enregistrava un important trafec; aquest any es varen embarcar 50.000 tones de mercaderies, amb una matrícula de 102 vaixells de cabotatge i 81 de navegació fluvial enregistrats a la comandància de la província marítima de Tortosa. Els darrers intents foren la pujada fins Tortosa d'un vaixell de guerra, el Torpeder nº 1 de l'Armada Espanyola el 1915; i el vaporet "Anita", que feia un servei regular de passatge i carrega entre Tortosa i La Cava entre 1916 i 1928. Jo encara recordo moments de la meua infantesa que anavem a jugar vora el riu i davant de la Fonda de Favaro, que després fou Fonda Ebre i ara un bloc d'habitatges, avaraven els llaguts, normalment un parell i fins tres en paral·lel; una corriola sobre una plataforma de fusta permetia treure les mercaderies. La construcció de la presa de l'embassament de Mequinensa el 1964 varen suposar la definitiva desaparició del tràfec fluvial que encara es feia per part de llaguts que transportaven carbó.

El neguit per la navegació pel riu sempre ha estat present en l'ànim dels tortosins i riberencs en general. Poc abans de la Guerra, l'historiador i polític Francesc Carreras Candi a la seva obra "*La navegación por el río Ebro*" justificava abastament que era factible recuperar el riu com a via transport i comunicació. Durant els anys setanta, de tant en tant apareixien propostes, estudis i fins i tot algun mig projecte fet més amb l'entusiasme que amb el cap, maldant per recuperar la via navegable de l'Ebre.

A partir dels vuitanta, ja amb la democràcia i la Generalitat reinstaurades, es torna a parlar del tema mes seriosament. Fins i tot es feren projectes i es destinaren recursos econòmics per obrir un canal de navegació dins la llera del riu i possibilitar l'accés d'embarcacions esportives, primer fins Amposta, després a Tortosa i, finalment, superat l'assut de Xerta fins la barrera de la central nuclear d'Ascó. Recordo quan es va obrir el tram Tortosa Amposta, el 1995 amb presència del conseller d'Obres Públiques, que es va anunciar amb triomfalisme a tots els mitjans però que el dia abans es va tenir que augmentar la sortida de cabal d'aigua des de Riba-roja per garantir que el vaixell inaugural no toqués fons. Els resultats any rere any son segons qui els anuncia; per a l'IDECE, l'òrgan de la Generalitat responsable del tema, cada temporada hi ha mes gent que navega pel riu; altres filen més prim i afegixen que es tracta de piragües, canoes i embarcacions que no necessitaven gaire dragat per moure's a força de rem. El cert és que resulta espectacular veure com s'activa la resclosa de l'assut de Xerta per deixar pas a una "fora borda" que dues persones l'haguessin pogut baixar a força de braços en menys de deu minuts. El 2003, es va editar una singular guia mapa de la navegació fluvial de l'Ebre amb més fulls, més gràfics i més fotos que les editades pels governs

europaus relatives als rius navegats per petroliers i creuers. La il·lusió per un Ebre navegable continua viva. Tant de bo que la temporada que ara comença sigui, amb els nous llaüts turístics impulsats per la iniciativa privada del propi territori, la que vegi creuar vaixells sota els ponts. Per que això sigui possible calen, però, a més dels vaixells que hagi uns serveis (benzineres, proveïments, informació...) que els patrons assegurin que ara per ara no hi son.

Josep Bayerri Raga

Foto: Pot ser una foto històrica (el vaporet Anita, el torpedero nº 1, els llaüts al riu,...) o una foto actual amb els nous llaüts navegant. Segons sigui faré el peu. Cal que em digueu quina foto heu triat.